

О.В. Кот, канд. екон. наук (*ХДУХТ, Харків*)

О.О. Павлюк (*ХДУХТ, Харків*)

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Одним з основних елементів ринкового господарства є підприємство, метою якого у будь-яких умовах є одержання прибутку.

Сьогодні тема розвитку вітчизняних підприємств є однією з найактуальніших для України, тому що головним напрямком політики ринкової економіки країни є вдосконалення умов для розвитку національного підприємства. У своєму розвитку перед підприємствами постає проблема вибору пріоритетних напрямків діяльності. Підприємства, які змогли вирішити завдання виживання у конкурентному середовищі, одержали можливість та одночасно поставили перед потребою формування стратегії подальшого розвитку.

Сучасні умови господарювання підприємств торгівлі зумовлюють необхідність постійного перегляду тактичних і стратегічних цілей, балансування між стабільністю та змінністю кінцевих результатів діяльності підприємства залежно від обраної мети та фази розвитку підприємств.

З цією метою бажано забезпечувати стратегічну гнучкість або здатність підприємства до формування превентивних управлінських заходів та швидко реагувати на зовнішні зміни для отримання конкурентних переваг. У таблиці наведена оцінка основних цілей, що постають перед управлінцями у рамках стратегічного розвитку підприємства, за даними соціологічного опитування вищих менеджерів різних фірм.

Управління підприємством у ринкових умовах – складний безперервний процес, який вимагає постійного пошуку нових стратегічних підходів до прийняття управлінських рішень, від яких залежить подальший розвиток підприємства.

Розгляд ідей стратегічного менеджменту активно здійснюється російськими вченими, серед яких варто виділити Н.В. Шеховцеву, О.С. Віханського, Р.А. Фатхутдінова, В.С. Єфремова. Вагомий внесок у теорію стратегічного менеджменту здійснили також вітчизняні вчені, зокрема, З.Е. Шершньова, С.В. Оборська, А. Наливайко, В. Колпаков, Н.В. Куденко, В.Ф. Оберемчук, В.А. Васильченко, Т.І. Ткаченко, І.А. Бланк, В.А. Белошапка, Г.В. Загорний та ін.

Таблиця – Ранжування основних цілей розвитку підприємства

Найменування основних цілей	Оцінка мети	
	Ранг	%
1. Прибутковість	1	89
2. Зріст	2	82
3. Частка ринку	3	66
4. Соціальна відповідальність	4	65
5. Добробут працівників	5	62
6. Якість продукції та послуг	6	60
7. Научні дослідження та розробки	7	54
8. Диверсифікація	12	31
9. Продуктивність	8	50
10. Фінансова стабільність	9	49
11. Ресурсне забезпечення	10	39
12. Розвиток системи менеджменту	11	35
13. Перетворення в міжнародну компанію	13	29
14. Консолідація	15	17
15. Інші цілі	14	18

Стратегічний менеджмент є ефективним управлінським інструментом внаслідок цілого ряду своїх особливостей, зокрема:

- стратегічний менеджмент орієнтує підприємства не на сьогоднішнє, а на перспективу. Його мета – забезпечувати постійний розвиток в умовах конкуренції;

- використовуються, як правило, лише нові управлінські інструменти і технології, зорієнтовані на майбутнє;

- розв'язання будь-яких управлінських завдань підприємства завжди узгоджується з вимогами стратегії розвитку;

- ефективність кожної управлінської дії визначається тим, який внесок вона робить у виконання стратегії підприємства;

- найбільш дієві стимули, зокрема матеріальні, мають ті співробітники, котрі роблять найбільший внесок у реалізацію мети підприємства;

- головним документом, який визначає весь розвиток фірми, є стратегічний план.

Таким чином, термін стратегічний менеджмент акцентує увагу на підприємницькому підході. У межах стратегічного менеджменту завдання керівництва на рівні фірми полягає в тому, щоб забезпечити загальне ефективне управління з орієнтацією на ринкові зв'язки. Для підприємства однаково важливі як розробка націленої на успіх стратегії, так і її конкретне здійснення, що виявляється у визначених оперативних і тактичних діях. Ці два аспекти мають бути тісно узгоджені між собою.